

„Ojczyzna polszczyzna” – cykl scenariuszy lekcji dotyczących historii języka oraz poprawnej polszczyzny z wykorzystaniem serii animacji Rady Języka Polskiego i technologii IT

Autor: Dorota Bukowska

SP im. Polskich Noblistów w Nowych Skalmierzycach

Scenariusze realizują głównie wymagania ogólne podstawy programowej, dlatego mogą być przeprowadzone w klasach V-VIII. Łączą animacje filmowe, utwory muzyczne oraz quizy wiedzy.

Temat: Co wiem o swoim języku ojczystym i jego historii?

Scenariusz koreluje treści podstawy programowej z serią sześciu animacji „Błyskawiczne dzieje polszczyzny” oraz utworem muzycznym Marka Grechuty „Ojczyzna”.

1. Cele lekcji. Uczeń

- podaje synonimy do wyrazu „język”;
- wyjaśnia, co rozumiemy pod pojęciem „scheda”;
- na podstawie serii animacji uzupełnia zdania;
- odczytuje ciekawostki związane z językiem polskim i odpowiada na pytania.

2. Cele lekcji w języku ucznia

Na dzisiejszej lekcji:

- poznasz wyrazy bliskoznaczne do słowa „język”;
- dowiesz się, jak powstawał nasz język ojczysty;
- wzbogacisz wiedzę w oparciu o ciekawostki.

3. Kryteria sukcesu

- wymienię wyrazy bliskoznaczne do wyrazu „język”;
- wskażę właściwe wyjaśnienie hasła „scheda” w nawiązaniu do tematu;
- w oparciu o kolejne animacje uzupełnię zdania o historii języka;
- podam, z ilu liter składa się polski alfabet;
- określę w przybliżeniu liczbę ludzi, dla których język polski jest językiem ojczystym.

4. Realizowane treści podstawy programowej

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.

II. Kształcenie językowe.

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.

3. Poznanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.

IV. Samokształcenie.

4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Klasy IV-VI

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 8) rozróżnia synonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

III. Tworzenie wypowiedzi

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;
- 4) dokonuje selekcji informacji.

5. Kluczowe pytania dla uczniów

1. Jakimi wyrazami bliskoznacznymi, czyli synonimami, możemy nazwać język?
2. Do jakiej grupy języków należy język polski?
3. Co było pierwszym językiem pisanym i urzędowym polskiego państwa i Kościoła?
4. Jak nazywała się księga napisana w XIII wieku, w której znalazło się pierwsze zdanie napisane w języku polskim: „Daj, ac ja pobruczę, a ty poczujaj”?
5. Z jakiego języka zapożyczono wyrazy nazywające włoszczyznę?
6. Jak nazywali się dwaj pisarze, którzy jako pierwsi zaczęli pisać w języku polskim?
7. Z ilu liter składa się polski alfabet?
8. Ilu (w przybliżeniu) ludzi uznaje język polski za ojczysty?

6. Wybór metod i technik pracy

- pytanie kluczowe,
- zadania na dobry początek,
- metoda słoneczka,
- metoda zdań niedokończonych,
- przekład intersemiotyczny z wykorzystaniem metod audiowizualnych,
- rundka bez przymusu,
- metoda śnieżnej kuli.

7. Formy pracy: zbiorowa, praca w parach.

8. Środki dydaktyczne

- seria sześciu animacji „Błyskawiczne dzieje polszczyzny”, które powstały w ramach kampanii „Ojczysty – znam, lubię, szanuję” zorganizowanej przez Radę Języka Polskiego; https://rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1531:qbyskawiczne-dzieje-polszczyznyq127&catid=109&Itemid=81

(Długość kolejnych animacji: 1 minuta 50 sekund. Razem 9 minut)

<https://www.youtube.com/watch?v=RxPKer-tmfA>
<https://www.youtube.com/watch?v=UZW4GgzQ1c4>
https://www.youtube.com/watch?v=C_mCux85_38
<https://www.youtube.com/watch?v=fSbzsA7kDiU>
<https://www.youtube.com/watch?v=pULsS1pPDlg>
<https://www.youtube.com/watch?v=kA0wXEp-EKI>

– własna karta pracy rozdana uczniom oraz wyświetlona na rzutniku bądź tablicy interaktywnej.

I. Wprowadzenie do lekcji

– Podanie tematu w formie pytania kluczowego, celów oraz kryteriów sukcesu.

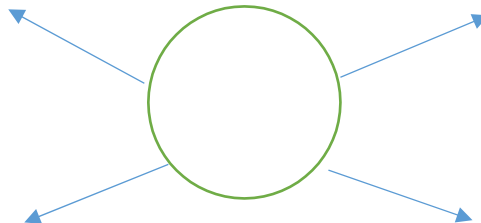
(Strategia I oceniania kształtującego: Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu.)

– Zadania na dobry początek.

(Strategia IV: Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności oraz strategia V: Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu swojego uczenia się.)

1. Na podstawie podanej definicji słownikowej dopisz wyrazy bliskoznaczne (synonimy) do słowa „język”. Skorzystaj z wyjaśnienia podanego poniżej.

Metoda słoneczka

- **Język** – oznacza „zasób wyrazów, zwrotów i form określanych przez reguły gramatyczne, służy jako narzędzie porozumiewania się członków jego społeczeństwa”.
- Język – czyli inaczej mowa to najważniejsza wartość każdego narodu, niezaprzeczalne świadectwo jego istnienia.
- Język, tradycje, pomniki przyrody, utwory literackie i muzyczne należą do niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Podkreśl wyjaśnienie hasła słownikowego wyrazu „schemata”, które mogłoby odpowiadać znaczeniu słowa „język”.

schemata

1. «odziedziczony po kimś majątek»

2. «władza lub wysokie stanowisko pozostawione przez kogoś»
3. «idee, tradycje, dobra kultury itp. przejęte z przeszłości i wywierające wpływ na teraźniejszość»

II. Część właściwa lekcji

HISTORIA JĘZYKA

1. Na podstawie serii animacji „*Błyskawiczne dzieje polszczyzny*”, które powstały w ramach kampanii „*Ojczysty – znam, lubię, szanuję*” zorganizowanej przez Radę Języka Polskiego dokończ zdania.

Metoda zdań niedokończonych (*Uczniowie po każdej animacji uzupełniają podane zdanie. Mogą konsultować się w parach.*)

(Strategia IV: Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności oraz strategia V: Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu swojego uczenia się.)

<https://www.youtube.com/watch?v=RxPKer-tmfA>

Język polski należy do grupy języków

<https://www.youtube.com/watch?v=UZW4GgzQ1c4>

Pierwszym językiem pisanim i urzędowym polskiego państwa i Kościoła była

https://www.youtube.com/watch?v=C_mCux85_38

W średniowieczu nowe nazwy zostały zapożyczono głównie z języka, ponieważ miasta zakładali często osadnicy z Niemiec.

<https://www.youtube.com/watch?v=fSbzsA7kDiU>

W średniowiecznej Polsce pisano po

W „Księdze henrykowskiej” znalazło się pierwsze zdanie zapisane w całości po Brzmiało ono:

„Daj, ać ja pobruczę, a ty poczywaj”.

Pierwsza strona księgi (XIII wiek)

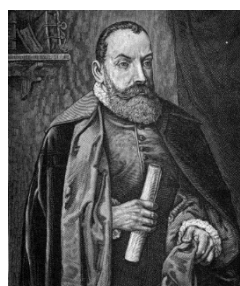
<https://www.youtube.com/watch?v=pULsS1pPDlg>

Nazwy warzyw, tzw. włoszczyzny, pochodzą z języka

Mikołaj Rej był wybitnym pisarzem....., natomiast na artystyczne szczyty polską poezję wprowadził

Mikołaj Rej

Jan Kochanowski

„A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”

Mikołaj Rej

<https://www.youtube.com/watch?v=kA0wXEp-EKI>

Od połowy XVI polszczyzna stawała się językiem elit Litwy i Rusi, ale podlegała także wpływom języków Wiele wyrazów zapożyczono wówczas również od

2. Przeczytaj ciekawostki dotyczące języka, a następnie odpowiedz na pytania.

(forma pracy: indywidualna bądź zbiorowa)

- * Ludzie na całym świecie władają około 6-7 tysiącami języków.
- * Język polski ma stosunkowo niewielką liczbę znaków. Alfabet składa się obecnie z 32 liter i jest oparty na alfabecie łacińskim.
- * a, ę, ł, ń, ó, ś, ć, ź, ż to litery występujące tylko w języku polskim.
- * Obecnie szacuje się, że język polski jest ojczystym językiem dla około 50 mln ludzi na świecie: mieszkańców Polski i Polaków zamieszkałych za granicą.

Pytania

- Z ilu liter składa się polski alfabet?
- Ilu ludzi w przybliżeniu uznaje język polski za ojczysty?

III. Podsumowanie lekcji

JESTEŚMY NA FINISZU JAKO JEDNA DRUŻYNA

1. Sprawdzenie realizacji założonych celów i kryteriów sukcesu z uwzględnieniem pytania kluczowego zawartego w temacie lekcji: Co wiem o swoim języku ojczystym i jego historii?

Dziś dowiedziałem się (metoda śnieżnej kuli z wykorzystaniem rundki bez przymusu).

2. Utwórz muzyczny: Marek Grechuta „Ojczyzna” (czas prezentacji piosenki: 3 minuty 11 sekund).

<https://www.youtube.com/watch?v=ACqE-0Erf>

Zadanie domowe

Przeczytaj kartę pracy uzupełnioną podczas lekcji.
Zapamiętaj poznane informacje.

TEMAT: JAK PISAĆ I MÓWIĆ POPRAWNIE? – QUIZ WIEDZY.

Scenariusz przeznaczony na dwie godziny lekcyjne jest przykładem wykorzystywania technologii IT w procesie nauczania (aplikacje internetowe w oparciu o własne quizy wiedzy opublikowane na stronach LearningApps.org oraz Kahoot!). Jednocześnie uwzględnia wariant z wykorzystaniem karty pracy w wersji standardowej.

1. Cele lekcji. Uczeń

- odtwarza najważniejsze informacje dotyczące historii języka poznane na poprzednich zajęciach;
- prezentuje bądź słucha z uwagą nowych wiadomości dotyczących zagadnień związanych

językiem (*wykorzystanie elementów dramy – chętni uczniowie*);

- odpowiada na pytanie kluczowe, wykorzystując zaprezentowane przez uczniów informacje;
- odczytuje przysłowia związane z językiem;
- bierze udział w quizie wiedzy, dokonuje korekty błędów.

2. Cel lekcji w języku ucznia

- odtwarzam najważniejsze informacje o historii języka poznane na poprzedniej lekcji;
- prezentuję bądź słucham z uwagą nowych wiadomości;
- odpowiadam na pytanie kluczowe zawarte w temacie;
- poznaję przysłowia związane z językiem;
- rozwiązuję quiz wiedzy;
- dokonuję poprawy błędów.

3. Kryteria sukcesu

- wymienię wyrazy bliskoznaczne do słowa „język”;
- udzielę odpowiedzi na pytania dotyczące historii języka;
- zaprezentuję lub wysłucham z uwagą kolejnych informacji;
- odpowiem na pytanie kluczowe, uzupełniając teksty z lukami;
- uzupełnię podane przysłowie;
- rozwiążę quiz wiedzy;
- dokonam poprawy błędnych odpowiedzi.

4. Realizowane treści podstawy programowej

Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem polskim w mowie i w piśmie, w tym dbałość o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów oraz przestrzeganie przez nich norm poprawnościowych, należy do obowiązków nauczycieli wszystkich przedmiotów.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

II. Kształcenie językowe.

1. Rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
5. Kształcenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisania zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.
6. Rozwijanie wiedzy o elementach składowych wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz ich funkcjach w strukturze tekstów i w komunikowaniu się.

IV. Samokształcenie.

4. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się oraz porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Klasy IV– VI

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 6) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej;

7) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;

5) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;

7) rozumie, na czym polega etykieta językowa, i stosuje jej zasady.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.

Klasy VII i VIII

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;

2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;

3) rozumie, na czym polega błąd językowy.

5. Wybór metod i technik pracy

- zadania na dobry początek,
- pytanie kluczowe,
- elementy dramy,
- metoda zdań niedokończonych (test z lukami),
- quiz wiedzy z wykorzystaniem technologii IT,
- rozmowa kierowana.

6. Formy pracy: zbiorowa, indywidualna.

7. Środki dydaktyczne

- prezentacja uwzględniająca tok lekcji wyświetlona na rzutniku bądź tablicy interaktywnej;
- plansze wykorzystane podczas prezentacji uczniów metodą dramy;
- własne quizy wiedzy opublikowane w aplikacjach internetowych LearningApps.org oraz Kahoot!

<https://learningapps.org/display?v=p5uoaxton22>

<https://play.kahoot.it/v2/?quizId=5e154b58-c387-4575-84ad-ce2a639b1fa7>

- karta pracy wraz z kluczem odpowiedzi (przygotowana alternatywnie w ramach przeprowadzenia lekcji w wersji standardowej);
- dyplomy dla zwycięzców quizu przeprowadzonego w aplikacji Kahoot!;
- patyczki.

I. Wprowadzenie do lekcji

Zadania na dobry początek (nawiązanie do poprzedniej lekcji)

Odpowiedz ustnie na pytania. (wykorzystanie patyczków)

1. Jakimi wyrazami bliskoznacznymi, czyli synonimami, możemy nazwać język?
2. Do jakiej grupy języków należy język polski?
3. Co było pierwszym językiem pisanym i urzędowym polskiego państwa i Kościoła?
4. Jak nazywała się księga napisana w XIII wieku, w której znalazło się pierwsze zdanie napisane w języku polskim: „Daj, ac ja pobruczę, a ty poczywaj”?
5. Z jakiego języka zapożyczono wyrazy nazywające włośczyznę?
6. Jak nazywali się dwaj pisarze, którzy jako pierwsi zaczęli pisać w języku polskim?
7. Z ilu liter składa się polski alfabet?
8. Ilu (w przybliżeniu) ludzi uznaje język polski za ojczysty?

Dzisiaj poznacie kolejne zagadnienia związane z językiem.

II. Część właściwa lekcji

1. Podanie tematu, celów lekcji oraz kryteriów sukcesu.

Kryteria sukcesu można podać w formie tabeli, aby uczniowie mieli w pierwszej kolumnie miejsce na monitorowanie stopnia ich realizacji w czasie lekcji.

Stopień realizacji	Kryterium sukcesu
	– wymienię wyrazy bliskoznaczne do słowa „język”
	– udzielę odpowiedzi na pytania dotyczące historii języka
	– zaprezentuję lub wysłucham z uwagą kolejnych informacji, a następnie odpowiem na pytanie kluczowe
	– uzupełnię podane przysłowie
	– rozwiążę quiz wiedzy
	– dokonam poprawy błędnych odpowiedzi

(Strategia I oceniania kształtującego: Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu).

2. MONITOROWANIE KRYTERIÓW SUKCESU.

Nauczyciel pyta, czy uczniowie zauważyli już jakieś kryteria, które udało im się zrealizować. *(Luźne wypowiedzi)* Jeżeli uczniowie ustalą, że tak, zaznaczają to (np. kolorem zielonym) przy zapisie kryteriów w tabeli. *(Zrealizowano 1. i 2. kryterium sukcesu.)*

3. Wysłuchanie z uwagą kolejnych wiadomości.

(Chętni uczniowie prezentują następujące informacje z wykorzystaniem elementów dramy)
(Strategia IV: Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności oraz strategia V: Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu swojego uczenia się.)

Uczeń pierwszy

Jestem 21 lutego

Nie wiem, czy wiecie, że tego dnia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego lub Międzynarodowy Dzień Dziedzictwa Językowego. To coroczne święto, które zostało ustanowione przez UNESCO 17 listopada 1999 roku. Dlatego ten dzień ma w założeniu pomóc w ochronie różnorodności językowej jako dziedzictwa kulturowego.

Uczeń drugi

A ja przy nim zawsze stoję jako ortografia. Pamiętaj, że nazwy świąt i dni świątecznych piszemy wielką literą. Nie pomył z pisownią nazw obrzędów, zabaw i zwyczajów, np. andrzejkki, mikołajki, sylwester, które piszemy małą literą.

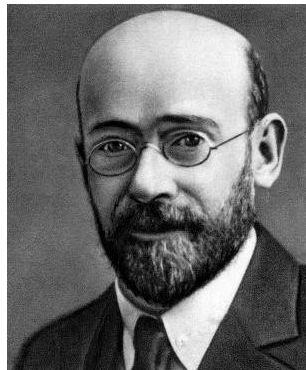
Uczeń trzeci

Dzień dobry. Mnie zwa kulturą języka. Dlatego wymagam od was umiejętności sprawnego posługiwania się językiem w sposób zrozumiały dla odbiorców. Oczekuję również od was aktywnego działania, szczególnie na lekcjach języka polskiego mającego na celu doskonalenie języka oraz dbałość o jego rozwój.

Uczeń czwarty

Nazywam się Janusz Korczak.

Pamiętajcie, że:

„Błąd w mowie i piśmie to jak brzydka plama na fotografii matki, którą kochasz.”

Uczeń piąty

A ja jestem normą językową. Można by rzec – brzmi dumnie i skomplikowanie. Ale to bardzo proste. Składam się z zasobu wyrazów, form gramatycznych, konstrukcji składniowych, używanych w społeczeństwie w określonym czasie zgodnie z regułami znajdującymi się w słownikach i podręcznikach.

Uczeń szósty

Dzień dobry, moi drodzy. O mnie nie możecie nigdy zapominać. Nazywam się etykieta językowa. Zawieram zbiór zasad dotyczących kulturalnego porozumiewania się. Pamiętajcie, że przestrzeganie językowego savoir-vivre'u jest ważne w codziennej komunikacji, świadczy o kulturze osobistej człowieka. Językowa elegancja wyraża się w takim wyborze sposobów mówienia i pisania, które są odpowiednie do okoliczności, nikogo nie obrażają, pozwalają okazać szacunek i życzliwość odbiorcy.

4. Na podstawie prezentacji uczniowie pod kierunkiem nauczyciela udzielają odpowiedzi na pytanie kluczowe zawarte w temacie: Jak pisać i mówić poprawnie?

W tym celu uzupełniają luki w tekstach podanymi wyrazami: etykieta językowa, kultura

języka, norma językowa.

Umiejętność sprawnego posługiwania się językiem to

.....
Aby jej przestrzegać, należy znać reguły zawarte w słownikach i podręcznikach zwane

.....
Natomiast kulturalne porozumiewanie się w mowie i piśmie to

Wniosek w nawiązaniu do pytania kluczowego

Jeśli umiemy przestrzegać kultury języka, norm językowych oraz etykiety językowej, wówczas piszemy i mówimy poprawnie.

5. Dokończ przysłowia, wpisując w odpowiedniej formie wyraz „głowa”.

- Poznać po słowie, kto co ma w
- Jaka taka mowa. (*Zasób słów świadczy o inteligencji i kulturze człowieka.*)
- Mądrej dość dwie słowie (*Inteligentnej osobie nie trzeba niczego długo tłumaczyć.*) („Dwie słowie” to archaiczna forma oznaczająca „dwa słowa”).

6. Próba odpowiedzi na pytanie: co to jest błąd językowy?

7. Podsumowanie: Błąd to odstępstwo od normy.

MONITOROWANIE KRYTERIÓW SUKCESU

Nauczyciel pyta, czy uczniowie zauważyli kolejne kryteria, które udało im się zrealizować. (*Luźne wypowiedzi.*) Jeżeli ustalą, że tak, zaznaczają to (np. kolorem zielonym) przy zapisie kryteriów podanych w tabeli. (*Zrealizowano 3. i 4. kryterium sukcesu.*)

8. **Trening czyni mistrza.** Sprawdź swoją poprawność językową.

(Uwaga metodyczna: W zależności od poziomu klasy nauczyciel może alternatywnie najpierw przeprowadzić quiz w aplikacji LearningApps.org bądź w aplikacji Kahoot!)

Wspólne rozwiązywanie quizu opublikowanego w aplikacji LearningApps.org (*rozmowa kierowana*)

Linki:

<https://learningapps.org/display?v=p5uoaxton22>

Strategia II – Organizowanie w klasie dyskusji, zadawania pytań i zadań dających informacje, czy i jak uczniowie się uczą. (Pytania: Które zdanie jest poprawne?)

Nauczyciel podaje wyjaśnienia przy kolejnych uczniowskich odpowiedziach.

Strategia III

Udzielanie uczniom takich informacji zwrotnych, które umożliwiają ich widoczny postęp.

KARTA ODPOWIEDZI WRAZ Z OBJAŚNIENIAMI

zad. 1.

Tytuł książki należy napisać:

- a) w cudzysłowie.
- b) w cudzysłowie.

Ms. cudzysłowie (nie: cudzysłowiu), np. Napisać coś w cudzysłowie.

zad. 2.

Wujek często gestykuluje:

- a) rękami.
- b) rękoma.

N. (czym?) rękami lub rękoma (nie: rękami).

zad. 3.

Ciocia kupiła sobie niedawno:

- a) tę książkę.
- b) tą książkę.

Zapamiętaj!

Odmiana zaimków przymiotnych jest łatwa. Jedyny problem stanowi forma biernika liczby pojedynczej zaimka wskazującego „ta”. Bardzo często słyszy się niepoprawną formę tego zaimka, np. w zdaniu: „Podaj mi tą książkę” zamiast poprawnej: „Podaj mi tę książkę”.

Zintegrowana Platforma Edukacyjna

zad. 4.

Na urodzinach było:

- a) dwunastu przyjaciół.
- b) dwanaścioro przyjaciół.

Liczebników zbiorowych używamy, oznaczając liczbę osób różnej płci, np. dwoje ludzi, dwadzieścioro uczniów.

zad. 5.

Rozmawiałam:

- a) o przyjaciela.
- b) o przyjaciół.

Miejscownik (o kim? o czym?): (lp.) przyjacielu, (lm.) przyjaciół.

zad. 6.

Nie zdążyłam wypić:

- a) kaka.
- b) kakao.

Rzeczowniki nieodmienne to: kakao, wideo, logo, boa, tabu, kakadu, salami, alibi, graffiti, kiwi, jury, menu, tournée, attaché, euro, espresso, cappuccino, Monako, Los Angeles, Tokio.

zad. 7.

Podczas ostatniego meczu:

- a) ponieśliśmy porażkę.
- b) odnieśliśmy porażkę.

Zapamiętaj:

- ponieść (nie: odnieść) porażkę, straty.
- odnieść, osiągnąć sukces.

Błędy leksykalne – dotyczą niewłaściwego użycia wyrazu w kontekście innych słów.

zad. 8.

Dane dotyczące zachorowań:

- a) na dzień dzisiejszy.

b) dzisiaj lub na dzisiaj.

Zapamiętaj: W dniu dzisiejszym (poprawnie: dzisiaj albo na dzisiaj)
Klasyczny pleonazm, czyli językowe „masło maślane”. Obie części wypowiedzi – „dniu” oraz „dzisiejszym” – niosą tę samą treść. Błąd często spotykany w oficjalnych pismach urzędowych i prawnych.

zad. 9.

Proszę:

a) cofnąć się do tyłu.

b) cofnąć się.

Nie stosujemy wyrażen, w którym wyraz podrzędny powtarza niepotrzebnie treść wyrazu nadrzędnego, np. cofnąć się do tyłu (poprawnie: cofnąć się).

zad. 10.

Opowiadanie kolegi

a) było bardziej ciekawsze.

b) było ciekawsze.

Pleonazmami są także formy stopnia wyższego przymiotników, niepotrzebnie uzupełnione przysłówkiem „bardziej”, np. bardziej miłszy. (poprawnie: miłszy)

zad. 11.

Po dwutygodniowej podróży

a) wrócił do domu.

b) wrócił z powrotem do domu.

Wyraz podrzędny powtarza niepotrzebnie treść wyrazu nadrzędnego.

Która wypowiedź jest poprawna?

zad. 12.

a) Wczoraj był 8 marca.

b) Wczoraj był 8 marzec.

Nazwę miesiąca stawiamy zawsze w dopełniaczu. Poprawnie zatem będzie: dziś ósmy marca, jutro piąty lipca. Jeśli nazwa miesiąca została zapisana słownie, po cyfrze oznaczającej dzień nie stawiamy kropki, np. 9 marca, 7 maja.

zad. 13.

a) Mi się wydaje, że to dobry pomysł.

b) Mnie się wydaje, że to dobry pomysł.

Na początku zdania stosuje się formy dłuższe zaimków, np. Mnie się to nie podoba. *lub* To mi się nie podoba.

zad. 14.

a) Program prowadzi Piotr i Paweł.

b) Program prowadzą Piotr i Paweł.

Obecność podmiotu szeregowego wymaga, by orzeczenie przybrało formę liczby mnogiej. Przy podmiocie składającym się tylko z dwóch wyrazów nie stosujemy dwukropka.

zad. 15.

a) Szukać igły w stogu siana.

b) Szukać przysłowiowej igły w stogu siana.

Błąd wynikający z nieznaności poprawnej formy związku frazeologicznego; rozszerzanie frazeologizmu.

zad. 16.

a) Twardy orzech do zgryzienia.

b) Ciężki orzech do zgryzienia

Błąd wynikający z nieznaności poprawnej formy związku frazeologicznego.

zad. 17.

- a) Jego głównym atutem jest odwaga.
- b) Jego głównym atutem jest jego odwaga.

Błąd polegający na powtórzeniu wyrazowym.

zad. 18.

W którym punkcie zapisano w sposób prawidłowy nazwy mieszkańców?

- a) Europejczyk, Francuz, Wielkopolanin, kaliszanie
- b) Europejczyk, Francuz, wielkopolanin, Kaliszanie

Nazwy mieszkańców kontynentów, państw oraz terenów geograficznych, np. regionów, krain, prowincji piszemy wielką literą, np. Kurp, Bawarczyk, Ślązaczka, Kaszub, Pomorzanie. Natomiast nazwy mieszkańców miast i wsi piszemy małą literą, np. ostrowianin.

zad. 19.

W którym punkcie poprawnie zapisano krainy geograficzne?

- a) Morze Bałtyckie, Jezioro Wigry, góra Kościuszki
- b) Morze Bałtyckie, jezioro Wigry, Góra Kościuszki

– Jeśli nazwa własna składa się z dwu członów i drugi człon jest rzeczownikiem w mianowniku nieodmieniającym się, wtedy człon pierwszy traktujemy jako wyraz pospolity i piszemy go małą literą, np. pustynia Gobi, półwysep Hel, morze Bałtyk, morze Marmara.

– Jeśli nazwa własna składa się z dwu członów i człon drugi jest rzeczownikiem w dopełniaczu lub przymiotnikiem w mianowniku, oba człony pisze się wielką literą, np. Cieśnina Meksykańska, Kanał Panamski, Góra Kościuszki, Hala Gąsienicowa.

zad. 20.

Nie rozdziela się przecinkiem zdań złożonych współrzędnie połączonych spójnikami: i, oraz, tudzież, albo, lub, bądź, czy, ani, ni, chyba że spójniki te pojawiają się w zdaniu po raz drugi.

- a) Prawda
- b) Fałsz

Nie rozdziela się przecinkiem zdań złożonych współrzędnie połączonych spójnikami: i, oraz, tudzież, albo, lub, bądź, czy, ani, ni, chyba że spójniki te pojawiają się w zdaniu po raz drugi, np. **Albo** pojedę do cioci, **albo** wyjdę z psem.

LUB

Samodzielne rozwiązywanie quizu w aplikacji Kahoot

<https://play.kahoot.it/v2/?quizId=5e154b58-c387-4575-84ad-ce2a639b1fa7>

(Uwaga techniczna: Aby link był aktywny nauczyciel musi być wcześniej zalogowany w aplikacji Kahoot!)

Strategia V– Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu własnego uczenia się.

Uczniowie, którzy znajdą się na podium, otrzymują oceny celujące w obszarze „praca na lekcji” oraz dyplomy z tytułem Mistrza Słowa i Pióra.

III. Podsumowanie lekcji

a. MONITOROWANIE KRYTERIÓW SUKCESU

Nauczyciel prosi, aby uczniowie jeszcze raz odnieśli się do kryteriów i podjęli ostateczną decyzję, które udało im się osiągnąć. Zaznaczają to przy kryteriach z początku lekcji. (Zrealizowano 5. i 6.

kryterium sukcesu.)

b. Odniesienie do założonego celu.

Na dzisiejszej lekcji:

- Przypomniałem sobie
- Dowiedziałem się
- Najtrudniejsze dla mnie było zadanie:

Rundka bez przymusu.

c) Podsumowanie nauczyciela:

Granice naszego języka oznaczają granice naszego świata.

Ludwig Wittgenstein

d) Zadanie domowe

(Uczniowie otrzymują kartę odpowiedzi wraz z objaśnieniami do domu)

Przeprowadź quiz z wybraną osobą, np. z rodzicem. Pokaż, jak wiele już potrafisz.

Jednocześnie w ten sposób utrwalisz poznane informacje.